

juk az volt, hogy a gyakorlatban hasznosítható módszerekkel ismertessék meg a résztvevőket úgy, hogy legyen lehetőségük ezek kipróbálására is. A módszer lényegét a mottóul választott kínai közmondás jól kifejezi:

„Ha csak hallom, elfelejtem.
Ha látom is, emlékszem rá.
Ha csinálom, megértem.”

Ennek szellemében az egy-egy témát bevezető rövid elméleti előadás után gyakorlati feladatok követték egymást, melyek a résztvevők tudását, kreativitását, kommunikációs készségét egyaránt megmozgatták, fejlesztették. Már az ismerkedés sem volt szokványos, hiszen első feladatként párokban egymás könyvtárát kellett bemutatni *SWOT analízis* segítségével, rámutatva az adott könyvtár erősségeire, gyengeségeire, lehetőségeire és korlátaira. Ez a módszer segíthet felismerni a fejlesztendő területeket, az elkerülendő csapdákat. A bemutatkozás megalapozta az egész közös munka jó hangulatát, összerázta a csapatot.

Folytatásként *affinitás diagram* készítését kaptuk feladatul, amely már a *könyvtári marketing* területére kalauzolt bennünket. Csoportmunkában a marketingmunka gazdasági, szakmai és személyes céljait fogalmaztuk meg és osztályoztuk. Megtanultunk *versenyháló*t készíteni, amelynek célja, hogy elemezni tudjuk könyvtárunk piaci pozícióját, reális képet kapjunk intézményünkről.

A második nap fő témája a *közönségkapcsolatok*, a könyvtári PR tevékenység volt. Megvizsgáltuk, milyen elvek kellenek a könyvtári PR tevékenység kialakításához, megismerkedtünk a közönségkapcsolatok elméleti és gyakorlati tudnivalóival. Az elmé-

let után ismét gyakorlatban próbáltuk ki magunkat. Nagy sikert aratott a *situációjáték*, ahol pl. a következő helyzetekre kellett megoldást találni:

– görkorcsolyával érkezik az olvasó,

– míg az anyuka könyvet válogat, kislánya kiszedi a katalóguscédulákat a fiókból,

– köztisztelőben álló olvasó folyóiratot csonkít.

Többen megfogalmazták, hogy hasonló problémával már szembesültek munkájuk során, ezért is volt hasznos az említett situációk közös megbeszélése. További csoportmunkában kreativitásunkat is kipróbálhattuk. Az *olvasás éve* kapcsán a könyvtár új szolgáltatásáról *plakátot*, *szórólapot* készítettünk, megterveztük az általunk megálmodott szolgáltatás bevezető kampányát. A kampányt közösen értékeltük információtartalom, tipográfia és a terjesztés ismertetett szempontjai alapján. Foglalkoztunk a könyvtári információ eljuttatásának módjaival egy kijelölt célcsoport (pl. az olvasók, társintézmények, média) részére. Kipróbáltuk, hogyan kell működnie a média és a könyvtár kapcsolatának. Ennek gyakorlását két feladat szolgálta: az első egy *interjú* volt a helyi televízióban a könyvtár által végzett olvasói felmérésről, a másik, egyéni feladat *sajtóközlemény* készítése volt úgy, hogy saját munkánkat mutattuk be népszerű, közérthető formában. Ez tünt a továbbképzés legnehezebb feladatának, de ugyanakkor nagyon hangulatos írások születtek.

Utolsó témánk az *önmenedzselés* volt. Ezen a nem igazán ismert területen kaptunk néhány megszívlelendő tanácsot.

A két nap végén elmondhatuk, hogy hasznos tapasztalatokat

és ismereteket szereztünk a könyvtári tevékenység népszerűsítéséhez. Az itt elsajátított módszereket szívesen alkalmazzuk a későbbiekben könyvtári munkánkban.

Pethő Árpádné
és Winkler Csabáné
Kisfaludy Károly Megyei
Könyvtár

Helyi sajtó az ezredfordulón

Vámosgyörk
2001. június 29.

„Az újságíró az információk közlekedési rendőre. Ha jól végzi a dolgát, akkor szinte észrevétlenül irányítja a forgalmat, és nincs karambol.” – hangsúlyozta Szendrei Lőrinc újságíró azon a Vámosgyörkön megrendezett konferencián, amelyen a közművelődés és a sajtó kapcsolatáról, a helyi lapok szerkesztésének, kiadásának napi gondjairól, a körzeti televíziózás kérdéseiről hallhattak, illetve tanácskoztak a résztvevők. Népművelők, könyvtárosok gyűltünk itt össze egy kis hasznos tapasztaltcserére.

Sajtóról, sajtótörténetről Heves megyében nem lehet anélkül szót ejteni, hogy ne utalnánk arra az országosan is jelentős tényre, amellyel Heves megye, azaz a megyeszékhely is beírta nevét Magyarország sajtótörténetének lapjaira. Hiszen az első hazai hírlap eddig ismert száma, a Mercurius Hungaricus tervét II. Rákóczi Ferenc Egerben fogadta el, s az is történelmileg hiteles adat, hogy a nagy fejedelem lapjának 1705. évi, május 30-ai száma Agria (Eger) keltezéssel jelent meg. Célja az volt, hogy más államok lakóinak hiteles híreket

nyújtson a magyar szabadságharc állapotáról. S itt alkotott az egri szervita, Szaicz Leó, akit a magyar katolikus újságírás úttörőjeként is szoktak emlegetni, akinek 1785-ben, 1788–89-ben, 1790-ben megjelent kötetei ugyan még nem viselik magukon a hírlap vagy sajtó jellegzetes jegyeit, de időszakos megjelenésűek voltak, aktuális kérdésekkel foglalkoztak, a sajtó fontosságát gyakran és nyomatékosan hangsúlyozták.

Mint tudjuk, a magyar újságírás 1780 táján kezdődött, s Heves vármegye nem volt elmaradott szinten ezen a téren: a Hétilapok első száma 1838. július 7-én látott napvilágot. Szerkesztője Joó János egri rajztanár volt, aki iparral, művészettel, a közélet jelenségeivel foglalkozott. A lap rövid életéhez, ugyanazon évi bukásához az is hozzájárult – miként az ma is gyakori –, hogy az évi előfizetési ára 10 Ft volt, ami kissé borsosnak számított.

1860 szeptemberétől megindult az Egri Értesítő, amelynek megjelenése óta állandóan van Heves megye székhelyének legalább egy lapja.

Egerben az első élclap Buzogány címmel 1867. április 15-én jelent meg – a könyvnyomatos újságot Jovánovics János szerkesztette és Mártonffy György adta ki. Rövid időt megélt élclap volt még az 1860–70-es években a Bohóc, a Friczi, a Skorpió, a Füllentő, a Handabanda és a Kakas.

A Hevesvármegyei Hírlap 1893. július 1-jén indult meg az Egri Nyomda Részvénytársaság kiadásában hetenként háromszor (szerdán, pénteken és vasárnap), Babocsay Sándor főszerkesztésével.

Eger szép múltú lapjának, a Népújságnak első száma 1869. december végén jelent meg Luga

László szerkesztésében, kiadásában. 1876-ban Egri Népújság lett – 1893-ig ezen a címen jelent meg. Ekkor már társlapok is megjelentek a megyében, a megyeszékhelyen, így pl. az Egri Egyházmegyei Közlöny (1869), egyházi, irodalmi lap, a Népiskolai Tanügy, a királyi tanfelügyelőség lapja (1896), az Ipartestületi Híradó (1909).

Az alkalmi lapok közül nevezetesebb az Egerben tartott, 1902. évi országos tűzoltó kongresszus alkalmából megjelent Eger, valamint az Egri Dalünnep (1907), melyet a XVII. országos dalverseny alkalmából adtak ki. Heves vármegye Hivatalos Lapját a vármegye közönsége 1876-ban indította, január elsején.

Gyöngyösnek is tisztos múltú sajtója van. Legelső lapja egy orvosi szaklap, a Hasonszervi Közlöny volt 1864-ből (kétszer jelent meg, 1865-ben megszünt). Legnevezetesebb lapja a Gyöngyös, 1878-tól politikai, majd ismeretterjesztő, vegyes tartalmú lap – 1880-ban szűnt meg.

Hatvan is megeremtette a maga sajtóját: a Hatvan és Vidéke 1898-ban indult meg; ezt követően a Heves és Vidéke és a Pásztói Hírlap 1907-ben.

Tiszafüred sajtója sem mai keletű: 1882-ben indult meg az első újság, Tiszafüred címen.

Akit részletesebben érdekel a megye sajtótörténete, annak tudom ajánlani a megyei könyvtár kiadásában megjelent Heves megye sajtóbibliográfiáját (szerk. Nagy Józsefné, Eger, 1972), ami 1970-ig dolgozta fel a megye sajtóját, valamint Eger sajtótörténetére vonatkozóan két szakdolgozat is készült, Engel Tibor és Barna Béla tollából.

A megye fényes múltú sajtójának regisztrálása – kurrensen és

retrospektíven – nem könnyű feladat; többnyire a megyei könyvtárak vállalták és vállalják magukra ezt a nehéz feladatot.

A megye vidéki sajtóját a rendszerváltás előtti időben a hivatalos megyei, városi sajtóorgánumok mellett a vállalati, szövetkezeti, üzemi, intézményi, iskolai híradók, értesítők alkották.

Napjainkban a demokrácia kiszélesedésével, a települési önkormányzatok helyreállításával, a lakóhelyi közösségek és a közvélemény, a nyilvánosság szerepének növekedésével, a gazdaság liberalizálódásával, a szolgáltatások bővülésével megszorodott a helyi újságok száma.

Megjelentek az önkormányzati lapok, amelyek a település életének eseményeiről, történetéről, az adott hely múltjáról, jelenéről tudósítanak. Szerepük a jelen polgárainak életminőségében óriási jelentőséggel bír, de a jövő kutatóinak, történészeinek is egyedülálló forrásként szolgálnak majd.

A könyvtárak, mint az ismeretek tárházai, az embereknek ezt a fajta igényét is igyekeznek maradéktalanul kielégíteni. Ezért gyűjtjük a helyi sajtótermékeket, a félévente, negyedévente, kéthavonta, havonta megjelenő folyóiratokat, a városi és községi újságokat, a hivatalos közigazgatási és szakmai közlönyöket, az intézményi, testületi és iskolai híradókat, a hirdetési és műsorújságokat, az alkalmi, reklám- és kereskedelmi lapokat.

A Békéscsabai Megyei Könyvtár az elmúlt két hónap során összegyűjtötte az ország 19 megyéjének helyi sajtóorgánuma-iról szóló nyilvántartásokat, amelyeket nekem is módomban állt áttekinteni. Ennek alapján készí-

tettem egy kördiagramot, amely arányaival igen érdekes tanulságokkal szolgál. A legtöbb önkormányzati, települési lap Pest megyében jelenik meg (128), majd Szabolcs- Szatmár-Bereg megye következik (42), a harmincas darabszámúak körébe hat megye, a húszasokéba öt (köztük Heves megye is), a tízesekébe négy, a tíznél kevesebb lapot kiadókéba két megye tartozik. Megjegyzem, itt inkább a regionális, térségi lapok kiadása dominál.

Heves megye az ország kis megyéi közé tartozik, így a helyezése nem számít rossznak. 1992 és 2000 között 53 féle lap jelent meg megyénkben. Megjelenési gyakoriságuk, terjedelmük, színvonaluk változó.

A rendszerváltás óta a megyei önkormányzati-települési lapok száma évenként 20-25 körül mozog, ami a megye összesen 119 települését figyelembe véve azt jelenti, hogy a települések 44,5%-a foglalkozik lapkiadással.

Ez az arány rendkívül kedvező, s kívánom a megye településein tevékenykedő szerkesztőknek, újságíróknak, hogy folytassák munkájukat, aminek haszna nemcsak a mában fontos, de a jövő kutatói, helytörténészei számára is elengedhetetlenül szükséges.

Guszmáné Nagy Ágnes
az egri Bródy Sándor
Megyei és Városi Könyvtár
Helyismereti Gyűjteményének
vezetője

A 11–12. osztályosok és tanáraik olvasásáról

A Bod Péter Társaság 2001. május 7-én tartotta az ez évi nyilvános ülését *A 11–12. osztályosok és tanáraik olvasmányai címmel*.

A megnyitó elnöki szavak szomorúságot fejeztek ki. Az utóbbi hat hónapban több tagunk vesztette el az édesanyját, van, aki édesanyját és édesapját is. Sok pedagógus fájdalommal búcsúzott a tisztelt Fasang tanár úrtól, aki néhány hónappal élte túl sokunk által szeretett feleségét.

Fiataltagunk, Nagy Istvánné Pirocska, aki a nekünk mindig helyet adó Deák téri iskola derűs, lelkiismeretes könyvtárostánára volt, különösen sokat segített társaságunknak. Tőle tavasszal kellett elválnunk. Rá illelték Hamvas Béla szavai: „Éljetek közösségben és egyedül kell meghalnotok. Éljetek vidáman és haljatok meg csendesen.” (In: *Ma-uzóleum. Halálirodalom. Bölcsészindex. Centrál könyvek. Bp. : ELTE BTK, 1987.*)

Elsőként *Sziliné Simon Márta* magyar-történelem szakos tanárnő tartotta meg előadását a Szent István Gimnázium tanulóiról, melyet az alábbiakban összegzett írásban. „...Az elmúlt évek során osztályfőnöki óráimon, illet-

ve a nyelvtanórák keretében több alkalommal beszélgettem diákjaimmal az olvasási szokásaikról, az irodalom személyiségfejlesztő, nevelő szerepéről.

Az 1999/2000. tanévben tanítványaim vállalkoztak arra, hogy három hónapon keresztül naponta írásban vezeték, mennyi idejük jut olvasásra, hol, milyen körülmények között, milyen időpontban (esetleg milyen jegyzetelési módszerrel) olvasásuk a közös házi olvasmányokat, milyen arányban jut idő más művekre. Az eredmény meglepően jó volt. Aki szereti az irodalmat, nyitott a vitára, az még a járműveken is előveszi a könyvet, s a szabadon választott műveket feltöltődésként – akár a késő esti órákba nyúlóan – olvassa.

A kötelező olvasmányokat általában a tanév kezdete előtt beszerzik, az előzőleg megadott megfigyelési szempontok szerint jegyzeteket, vázlatokat készítenek. A tanév során szinte csak felfrissítik az élményt, az órai megbeszélésre otthoni feladatokkal készülnek.

A szülők és a felnőtt rokonok tanácsait kikérik a prózai művek olvasásához, de verseket egy-egy kötetben lapozgatva, a hangulatuknak megfelelően „csemegéznek”. Diákjaink nagyon előnyös helyzetben vannak. A könyvtársaink segítségével több könyvtári órát tartunk. A gyerekek ekkor megismerkednek a katalógus használatával, a szabadpólc lehe-